

21. sept. 2010

EM2010/07

Forslag til Finanslov til 2011

(Medlem af Naalakkersuisut for Finanser)

1. behandling

Før vi for alvor går igang med finanslovsforslaget for 2011, vil vi gerne fra Siumut opremse følgende, som vi advarede imod, da man var på vej til at skabe et flertal for finanslovsforslaget gældende for iår.

Vi sagde, at:

- * de dårligst stillede ville få det endnu dårligere
- * fiskeriet ville komme til at lide
- * ældste skolebørn ville få forværret deres situation ved fjernelsen af deres skolepenge
- * kommunerne ville få det svært, hvis man nedsatte bloktilskudet til dem
- * afsætningsmulighederne for vore produkter ville få det sværere
- * arbejdsløsheden ville stige
- * totalentreprise-modellen ville ødelægge de mindre virksomheder
- * Nuuk favoriseringen omkring byggeri vil stille resten af vort land dårligt
- * skindafsætningen vil forringes
- * der ikke arbejdes nok for at bedre forholdene for erhvervslivet

Der er vist ikke mange, der kan modsige Siumut i udtalelsen om at spådommene desværre gik i opfyldelse.

Fra Siumuts side er det vort håb at regeringskoalitionen tager ved lære og begynder fra nu af at lytte til Siumut's advarsler og indstillinger.

Naalakkersuisut's førte politik:

Når man hører de første signaler til Naalakkersuisuts kommende finanslovsforslag, slår det en med

SIUMUT INATSISARTUNI ILAASORTAATITAT / LANDSTINGSGRUPPEN

det samme, at man istedet for virkelig at kikke på hvorledes man kan reducere udgifter så disse tilpasses ens økonomiske formåen straks går efter at at øge presset på borgerne for at hente flere indtægter, hvorved man viser, at man kritiksløst anerkender den selskabte udgiftsspiral i samfundet, der i sidste ende kan ende med at reducere den velfærd og tryghed, som alle partier ellers påstår at stille efter.

Der skrues endnu engang op for afgiftsskruen ledsaget med fraser om, at dette gøres "*socialt balanceret*" på trods af at meget af det, der gøres helt åbenlyst vil ramme disse, der i forvejen er trængt.

Fra Siumut's side vil vi gerne spørge om, hvor den "sociale balancering" er, når man tager skolepenge fra unge, tager betaling for fisk fra jollefiskere, tager øget betaling for brændstof, der især rammer folk fra de små steder i landet og man forværrer betingelserne for at kunne inddrage mindre virksomheder ved at favorisere totalentrepriser, hvorved man skaber større arbejdsløshed.

Man beskylder kækt befolkningen for at være "*selv ude om tilstanden*" med begrundelsen, at "*de selv har ønsket et Selvstyre, hvorfor de nu skal til at betale for dette*".

Forsøg på modytringer fra vælgernes side affejes bare med bryske bemærkninger om at "*stoppe med klynkeriet*".

Som om denne væsentlige beslutning skal være en straf fremfor at være et positivt incitament til at fremme følelsen af selvværd.

Her kunne man have lyst til at spørge, hvor IA er henne i det her løb. Er de mon også blevet modstandere af selvstyre - ligesom deres største koalitionspartner?.

I det hele taget anvendes der en retorik, der er meget arrogant, bedreviddende og uforsonlig. En tone, der absolut ikke fordrer til en fornuftig dialog og lyst til samarbejde.

Som om man ikke piner den enkelte borger nok, forsøger man ad bagveje at indføre en ny G-60 politik og et nyt kolonivælde ved at sulte kommunerne til langt over smertegrænsen og indstiller nye spareplaner over for disse på trods af, at man har set, at sådanne handlinger smadrer kommunernes udvikling mod større selvstændig styring i kølvandet på sådanne handlinger.

Denne tendens - altså en centraliseringstanke og udsultning af bygder og yderdistrikter lyser helt klart igennem, når man ser på den boligpolitik, som Naalakkersuisut praktiserer. Der afsættes kun midler til boligbyggeri i Nuuk og intet andre steder. Imens stiger arbejdsløsheden i resten af vort land.

Siumut's krav:

En sådan praksis kan eller vil Siumut på ingen måde være en del af.

SIUMUT INATSISARTUNI ILAASORTAATITAT / LANDSTINGSGRUPPEN

For Siumut er det vigtigt, at der rettes op på kommunernes økonomi for at styrke kvaliteten af de opgaver, som skal gøre hverdagen lettere for den enkelte.

For Siumut er det yderst vitalt, at der afsættes passende midler til udvikling af erhvervslivet.

For Siumut er det magtpåliggende, at der afsættes nok midler til at sikre en fornuftig udbygning af uddannelsesområdet.

For Siumut er det absolut første prioritet, at kvaliteten af velfærden ikke daler.

Derfor er kravet fra Siumut at der sker en ordentlig politisk prioritering først før man på nogen måde begynder at snakke om afgiftsforhøjelser og andre tiltag, der vil forværre hverdagen for den enkelte borger.

Ingen rød tråd:

Der er simpelthen ingen rød tråd i de ting, som Naalakkersuisut foreslår.

Der er ikke med en eneste øre afsat midler til fremme for et selvstyre, som alle undtagen Demokraterne har sagt et rungende JA til.

En yderst vital fiskrerilov udsættes.

Ren "kassetænkning"

"Fra Hul til Nul" var der en eller anden, der udtalte sidste år. Nu bliver det vel til "Fra Hulter til Bulter".

For ser vi nøgternt på Naalakkersuisut's forsøg på at skabe en "fornuftig" bundlinie i regnskabet for 2011, vil vi se, at der bl.a. forventes en indtægsforøgelse på ialt omkr. 100 mill. kr. ved at man forventer 62,5 mill. kr. som tilbagebetaling på lån fra Royal Greenland, som mest sandsynligt ikke kan klare denne byrde p.g.a. af økonomiske vanskeligheder, 17,5 mill. kr. fra Qaasuitsup Kommune som afdrag på et lån fra Landskassen. Qaasuitsup Kommune, der har store økonomiske vanskeligheder og omkr. 25. mill. kr. på forhøjet betaling på bolignumre.

Det virker ikke realistisk og ligner ren ønsketænkning.

Når vi så ser på bundlinien af Finanslovsforslaget, vil vi opdage at forventet samlet underskud inklusive budgetårene, der sidste år blev estimeret til omkring 320 mill. stiger i dette finanslovsforslag til omkring 500 mill. - altså en stigning på forventet underskud på henved 200 mill. i løbet af et år. Så det er ikke den store fornemmelse for den økonomiske virkeligheden, der har domineret i regeringssamarbejdet i det år, som dette har kørt. Og vi mangler endda en status på Royal Greenland, som Siumut har spurgt til i sidste uge.

SIUMUT INATSISARTUNI ILAASORTAATITAT / LANDSTINGSGRUPPEN

Siumut og Atassut forlod en Landskasse med et indhold på 2,2 milliarder kroner. Disse penge er nu formøblet til det rene ingenting og vi skal nu til at tage ud på det internationale lånemarked.

Vi kommer bl.a. i denne situation, fordi vi anvender vores Landskasse som en bank over for virksomheder, der kunne have været ude og optage deres egne lån, såfremt man havde fulgt Siumut's og Atassut's anbefalinger sidste år.

Siumut skal på forhånd advare imod og kræve en tilbundsgående undersøgelse førend Selvstyret tager ud og låner penge og låner disse videre ud til egne virksomheder til en højere rente. For det kan udarte sig til en ny Atertaq-sag, hvis dette opfattes som spekulation og det kan blive dyrt for samfundet.

Vi kunne selvfølgelig også dvæle ved det naive forslag om stop for køb af afgiftsfrie varer når man rejser ind i Grønland. Fra Siumuts side siger vi bare - vås til argumenterne og anmode om at få sløjftet dette forslag fuldstændigt. Vi kommer til at tabe penge på det og vi kan allerede se, at Naalakkersuisut selv er ved at tabe troen på det ved, at en forventet indtægt på omkr. 36 mill. kr. nu er sat ned til 10 mill. når vi medtager en reserve på 10 mill. kr., der er blevet sat som buffer, såfremt man ikke skulle nå de på papiret forventede 20 mill. kr..

Siumut's forslag:

Siumut ønsker ikke at være med til kassetænkning og vil derfor foreslå følgende:

At vi først og fremmest kikker på sparemuligheder, der ligger inden for områder, der ikke svækker de områder, som vi har påpeget, førend vi begynder at presse befolkningen med skærpede byrder.

At vi dernæst kikker på ALLE muligheder, der er for at kunne styrke landets evne til at opnå større økonomisk formåenhed, som er et ufravigeligt krav for at kunne bevæge sig med succes indenfor for det selvstyre, som alle partier med undtagelse af Demokraterne har sagt ja til.

Dette vil kræve, at vi politisk sætter alt ind på at få skabt rammer, der kan sikre, at erhvervslivet får optimale muligheder for at trives og udvikles.

Kun ved at skabe sådanne rammer, vil vi kunne arbejde hen imod at sikre, at offentlige arbejdspladser kan få grobund for at blive gradvist flyttet til private arbejdspladser, der ofte er mere lønsomme og derfor kaster mere af sig til samfundet. Den større lønsomhed skal så danne et bedre fundament for den velfærd, vi gerne vil have.

For hvis vi skal bevæge os hen imod en økonomisk ansvarlighed, så skal vi have forbedret vores konkurrencedygtighed gennem en mere dynamisk erhvervs- og beskæftigelsesfremmende politik og ad den vej speede vores væksttempo op.

Dette skal vi bl.a. gøre ved at omlægge jobs i den offentlige servicesektor gennem skabelse af nye arbejdspladser i produktionslivet.

SIUMUT INATSISARTUNI ILAASORTAATITAT / LANDSTINGSGRUPPEN

Vi skal fjerne os fra den afhængighedspolitik, der til dels holder os i en ødelæggende fattigdomsfælde.

Dette skal ske gennem en mere målrettet og helhjertet indsats på omskolings- og efteruddannelsesområderne gennem styrket informationsindsats og sikring af praktikpladser, så vi ad den vej sikrer 2 generationers muligheder for at være medbidragsydere til samfundets drift.

Derudover har vi mulighed for at styrke anvendelsen af lokal arbejdskraft og derved medvirke til et selvforstærkende erhvervsliv ved i langt højere grad end tilfældet er idag at gøre brug af fagentreprise-modellen fremfor totalentreprise-modellen, der hopper over de mindre virksomheder, der er flest af i vort land og derved hæmmer deres potentiale for at kunne medvirke bedre til samfundets drift.

Ved en omlægning til det anviste, som iøvrigt er hentet fra Selvstyrekommissionens glimrende anbefalinger anno 2003, kan vi begrænse vores afhængighed af andre lande og styrke vores egen medvirken til en større økonomisk selvåbenhed, som alle i partier i vort land har tilsluttet sig inklusive den grønlandsk-danske kommission, der udformede grundlaget for aftalen om selvstyre.

For hvorfor skal vi hele tiden forsøge at finde på noget nyt, når vi nu har et glimrende redskab til at fastsætte mål i Selvstyrekommissionens betænkning fra 2003.

Det vi primært mangler i dag for at kunne anvende nævnte betænkning optimalt er en bedre struktureret inddragelse af befolkningen, så disse føler sig som "medejere" af denne. I dag er driften af Grønland i alt for høj grad baseret på "kassetænkning".

Når man snakker om at gøre "passiv forsørgelse" og "marginalisering indenfor arbejdsmarkedet" af dele af befolkningen til noget positivt og fremadrettet er det vigtigt at notere sig, at ansvars- og kompetancespredningen så bør sikres væk fra det centrale niveau til det regionale niveau, da disse bedre ved, hvilke slags arbejdskraft, der har mest brug for, men på en måde således at kompetancegivende uddannelser fortsat styres og tilrettelægges fra det centrale niveau for at sikre en nødvendig ensartethed og optimal udnyttelse af ressourcer på området. Det kræver, at der ikke spares på tilskud til kommunerne.

Ret beset, kan vi ikke komme udenom, at manglende uddannelse er en trussel mod vores velfærd og selvstyre.

Vi skal simpelthen øge vores konkurrenceevne ved at sænke vores omkostningsniveau ved at øge produktivitets- og uddannelsesniveaet.

Det er klart, når vi snakker om grobund for at en større del af befolkningen gøres til aktive medbidragsydere til driften af vores samfund.

Derfor skal vi skyndsomst ændre lovgrundlag for at sikre, at alle der gerne vil og ikke mindst de grupper, der er ude i arbejdsmarkedets marginaler som følge af alder eller andre begrænsninger

SIUMUT INATSISARTUNI ILAASORTAATITAT / LANDSTINGSGRUPPEN

også får mulighed for at kunne arbejde hel- eller delvis UDEN at det eksempelvis går udover deres pensionsordninger.

Potentielle indtægtskilder:

Vi har i dag overtaget alt omkring ikke levende ressourcer. Det er et område, hvor der er stort potentiale for at hente nye indtægter og det skal vi udnytte og bruge i fuldt omfang.

Hvis det potentiale skal udnyttes optimalt, må vi først og fremmest fjerne os fra den utopiske "0-tolerance" for uran-holdighed, som regeringskoalitionen udbasunerer. For stort set alle mineraler er mere eller mindre uranholdige.

Den holdning er simpelthen hyklerisk og er en total hæmsko for en indtægtsskabende udvikling, som man kunne iværksætte rimeligt hurtigt og endda på et område, hvor der er en bekymrende høj arbejdsløshed.

Siumut skal derfor kræve, at der skyndsomst nedsættes et decideret råstofudvalg, der kan sikre, at parlamentet får føling med udviklingen på området.

Derudover skal vi yde en langt større indsats end hidtil for at fremme vore muligheder inden for is og vand.

Fiskeriet:

Det sidste område, Simut vil berøre idenne omgang er naturligvis vores største erhverv - fiskeriet. For noget nyt skal også ske på det område, hvis vi skal kunne opnå en mere selv bærende økonomi.

Der er 2 grundlæggende måder, hvorved man kan skabe flere indtægter til samfundet:

- 1) Man kan forøge værdien af den produktion, der allerede er i gang
- 2) Man kan starte på nye produktioner.

For begge nævnte muligheder er der en fælles faktor, nemlig at vi skal sikre en større andel af de indtægter, der er skabt her i landet.

Disse kan ske gennem forædling af de produkter, vi får ud af landet for at sikre flere beskæftigede og en større indtægt og meget gerne ledsaget af en struktureret privatisering.

4 fremtidige handlingsplaner:

Gennem disse initiativer skal vi arbejde os henimod anbefalinger om handlingsplaner, som Selvstyrekommissionen har indgivet, nemlig:

- 1) At den offentlige sektor over de næste 20 år skal formindskes med 100 til 150 ansatte om året.

SIUMUT INATSISARTUNI ILAASORTAATITAT / LANDSTINGSGRUPPEN

- 2) At den private sektor over de næste 20 år skal forøges med omkr. 400 til 450 jobs om året.
- 3) At mindst 6 til 7 ud af 10 af en ungdomsårgang fremover skal opnå en uddannelse med erhvervskompetence.
- 4) At gruppen af udstødte og marginaliserede og personer i tilskudsjob skal reduceres med 7.000 personer gennem en omfattende revaliderings- og efteruddannelsesindsats i de næste 20 år.

Siumut tror på at nævnte mål kan nås og at disse er helt afgørende punkter for en fremtidig sikring af en økonomisk selvårenhed og skal anbefale, at disse handlingsplaner gøres til centrale punkter i udformningen af en Finanslov og allerede med virkning fra Finansloven for 2011.

Konklusion:

Siumut's mål er at skabe en økonomisk selv bærende Grønland. Det er magtpåliggende for Siumut at Inatsisartut fører en balanceret finanspolitik med klog og fremadrettet sigte.

Finanspolitikken skal udformes, så der dannes grundlag for en årvågen befolkning, der ikke lader sig tryne og som har mod på at påvirke udviklingen.

Grundstenene for nationaløkonomien er vort lands levende og ikke levende ressourcer.

Siumut mener ikke, at oplægget på nogen måde tager højde for disse, hvorfor Siumut ikke kan være med til at vedtage det fremlagte Finanslovsforslag for 2011 sådan som det foreligger.

Per Berthelsen

SIUMUT